

ДОМАКИНЯ

ПРЕСЕН-ВОШ СЪСТАВЛЯ
174 А Н И К В (291)

СЪ ОСОБЕННО ПРИЛОЖЕНИЕ ЗА ОБРАЗЦИ НА РЪКОДѢЛИЯ.

ПРИТУРКА

на

„ЖЕНСКИЯ СВѢТЪ“

Излиза на 10 число всѣки мѣсець.

Всичко нася до
списанието рката
исправа: „До
Дирекция“ лск. Свѣтъ
ул. Войня . . . 27 - Варна.
Писма неплатени не се
приематъ. Всѣкакви обя-
вления, относими се до
госпожи и госпожани, при-
смятъ се. Правото за за-
писв. въ Т.-П. станц. се
плаща отдѣлно отъ абон.

Годишенъ абонаментъ
I за абон. въ Т.-П. станция
на притурката . . л. 3.—
“ “ съ Ж. Св. “ 5.50
II за аб. направо въ Дирек.
на притурката . . л. 4.—
“ “ съ Ж. Св. “ 7.—
III за странство
на притурката . . л. 5.—
“ “ съ Ж. Св. “ 9.—

Въ Дирекцията се намиратъ за проданъ цѣли течения отъ I, II, III и IV година на „Ж. СВѢТЪ“ и „Домакиня“

Съдържание :

Домакинята. — Плетение. — Изборъ на слугити. — Молинска и дѣтска диети. — Общодостъпенъ способъ за съживяване на удивницитѣ. — Хирургични настѣвления. — Рецепти за лѣтля. — Свѣтли. — Обяснение на образци отъ ръководѣлията. — Извѣстие. — Обявление.

Домакинята

Види се да е свойственно на добра домакиня да си обитава добръ дома.
(Ксеноф. Иконом.)

Подиръ длъжноститѣ на съпръга и майка, друга една титра дава на жената правото за дѣйствително царствуйване надъ малкото ѝ царство — дома; това е титрата на домакинята.

Отъ домакинята зависѣтъ вътрѣшното благоденствие, здравнето на чедата и съпръжеското щастие. Тя се грижи за всичко хубаво и добро, защото урежданѣто на жилището ѝ прилича на едно хубаво ръководѣние, което тя изработва и прѣработва всѣки день. Добрата домакиня се нуждае отъ всичкитѣ женски прѣимущества, сир. редовността, тънкоста, благостта, внимателността и сладостта. Тя въздига расклатени имотъ; тя знае да прѣобрѣща охолността въ богатство и съществуващето по неизбѣжна нужда въ охолност. Тя, най-послѣ, управлява, за да спаси, и могъществото ѝ е по-сигурно и по-силно отъ онуй за държавницитѣ и царетѣ; защото дали може царьтъ, колкото силенъ и способенъ да бжде, прѣдпази царството отъ врѣмевнитѣ промѣни, та да не поврѣдѣтъ на пѣтищата и сѣдѣбитѣ дѣждѣтъ,

градьтъ и войната? Има ли царьтъ нѣкаква власть надъ душитъ? Всичко, одушевени и неодушевени му избѣгватъ, до гдѣто домакинята има подъ рѣка, тѣй да кажемъ, всѣки жителъ, въодушевляващъ малкото ѝ царство, и всѣки прѣдметъ, който го съставлява. Тя исклучва отъ дома си грубоститѣ, грубитѣ думи и насилственитѣ постъпки; удушчава правитѣ на слугитѣ си, както и оние на чедата си и щомъ нѣкому отъ домашнитѣ стѣне нѣщо лоше, то тя веднага се привтича на помощъ. Тя бара щото навсѣкъждѣ да владѣе чистота, а дрѣхитѣ ѝ да сѣ най-чисти. Тя все мисли за дома си, щото тоя да се трѣби по волята ѝ и да се управлява правилно и прилично.

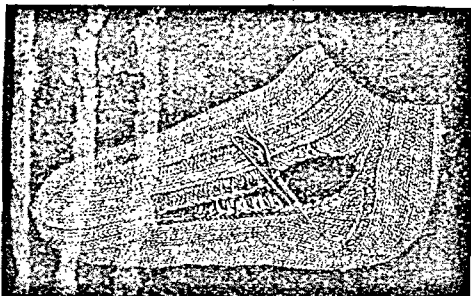
Знаменития моралистъ Лекуве казва: «Кой отъ насъ не е помислилъ съ едно поетично, тѣй да се каже, страхопочитанѣе, за бѣдния работникъ, който слѣдъ малко ще се повърне въ къщичката си, за да се нахрани и отпочине заморенитѣ си членове и сърце отъ дългото и трудното всѣкидневно работнѣе, ако, разбира се, той е минялъ нѣкога вечерьта отпрѣдъ селскитѣ къщя на нѣкое село и видѣлъ прѣзъ джамоветѣ на прозорчето, че въ огнището има добъръ огънь и че върху масата, послана съ единъ дебелъ, но чистъ покривъ, е сложенъ супникътъ съ изобилна топла и вкусна чорба? Може би той не чувствува това чувство на благоденствието, но го оитва. И човѣкътъ, що работи умственно не чувствува ли една почивка

и отидохъ, като разгледва домашнитѣ си дѣла, слѣдъ дълги и бесплодни занимания? Млѣкото и пр. масло вхтрѣ въ есждоветѣ си; приперкитѣ, що възвиратъ въ котела, и захаросанитѣ плодове, сж прѣдмети, наслаждаѣщи и трогнуващи така сладко, както видѣтъ на насеца крава по ливадата и на косачитѣ, косещи въ полето очароваватъ погледа. Старитѣ гърци сж чувствували и сж изражавали чудесно тая домашния поезия. Хомеровата Одисея ни очаровава и плѣнява чрѣзъ описанъето на Навсика и Пинелона като домакини, а Ксенофонтъ краснорѣчиво е прѣдставилъ наслажденията на една млада майба отъ едно добро семейство, — нѣщо, което значи сжщеврѣменно: съиржгъ, майба и домакия и има толкова голѣма сила, щото и оне дори сърца, що не сж припознавали светостята ѝ, обсипватъ ѝ съ уважение и обичь.

Плетение.

Ходило на чорапи по Италианския начинъ.
(Фиг. 19.) Петата, ходилото и носътъ на единъ чорапъ събиратъ се по-лесно, отколко горнята часть.

(Фиг. 19).

Въ Гърци и въ Италия, сж изнамѣрили слѣдуѣщото срѣдство за напомята на концитѣ и на врѣмето, и този начинъ се прѣде много лесно.

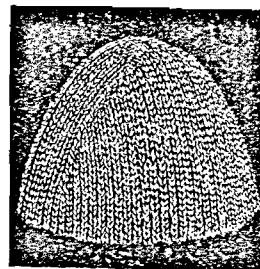
Слѣдъ като извършимъ петата, по който начинъ и да-е, изоставяме кукитѣ, които употребяваме за правенъето на петата, и продължаваме да плетемъ само горнята часть на ходилото, колкото е нужно, — ту на лѣво, ту на дѣсно, като образуваме отъ двѣтъ краища по една верижка за зашиванъето. Щомъ исплетемъ горнята часть на ходилото, започваме долнията ѝ часть и, при започванъето ѝ още при петата, почваме набранъето, а щомъ бримкитѣ останжтъ колкото горнята часть, продължаваме ѝ съ толкова дължина, колкото се съдържа въ горнята часть на дължината, и правимъ носа. Слѣдъ това, зашиваме едно до друго двѣтъ части внимателно по верижкитѣ, така щото да могатъ да се срѣщатъ правилно.

Така оплетения чорапъ много лесно се прѣплита; ако напр. се съдере долнията ѝ часть, распарятъ се шевоветѣ отъ двѣтъ страни и се прѣплита само тази

часть.

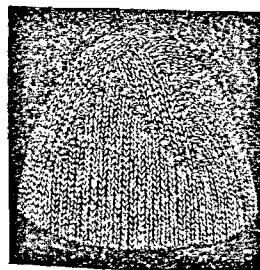
Носътъ на чорапа (Фиг. 20) 1-ий начинъ. Най-лесния и най-кратковрѣмения и най-употрѣбителния начинъ за исплитанъето на носа е слѣдуѣщия: Прѣди започванъето на кой-да-е носъ, раздѣляме бримкитѣ си на четире равни части; почваме набранъето, слѣдъ като оставимъ на края на куката 3 бримки; набираме третата бримка съ четвъртата, оплитаме отъ втората кука пакъ 2-3 бримки и пакъ набираме, исплитаме останжлитѣ бримки на куката до края. Започваме третата кука, оплитаме, безъ да наберемъ отначало, и набираме, както и при другитѣ куки. Слѣдъ исплитанъето на този редъ, оплитаме два реда, безъ да наберемъ, и набираме третия редъ; така продължаваме до като останжтъ въ кукитѣ 12 бримки, послѣ което набранъето се прави въ всѣкий единъ редъ, до като останжтъ 4 бримки въ всѣка кука; най-послѣ обръщаме чорапа наопако и го зашиваме, както постъпихме въ началото на чорапа, т. е. оплитаме по двѣ бримки пзведнѣжъ, като наизваме бримкитѣ си на двѣ само куки.

(Фиг. 20),

Носъ на чорапа: 2-й начинъ (Фиг. 21). Раздѣляме бримкитѣ всѣка една кука по 8, 10 или 12 бримки, като прѣдположимъ, че бримкитѣ на всѣка една кука сж дѣлими съ това число. Оплитаме 8 бримки и набираме 9-та съ 10-та бримка; оплитаме пакъ 8 бримки и пакъ набираме, до като свършимъ реда. Слѣдъ това оплитаме, безъ да наберемъ, толкова реда, колкото бримки оставяме помежду набранъето. И така, при всѣко разстояние на набранъето ще се умаляватъ бримкитѣ, тѣй щото въ второто разстояние ще оплетемъ 7 бримки и ще наберемъ, послѣ, безъ да наберемъ, ще оплетемъ 7 реда, и ще наберемъ, и така ще продължимъ, до като останжтъ 4 бримки; най-послѣ обръщаме на опако и зашиваме чорапа.

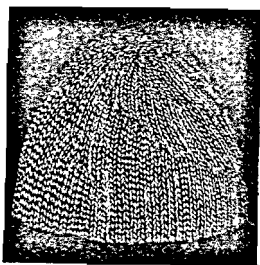
(Фиг. 21).

Носъ на чорапа 3-й начинъ (Фиг. 22). Почваме набранъето при започванъето на всѣка една кука слѣдъ двѣ бримки; слѣдъ това, оплитаме единъ редъ, безъ да наберемъ. Въ втория редъ набираме втората бримка съ 3-та, единъ редъ пакъ не набираме, послѣ.

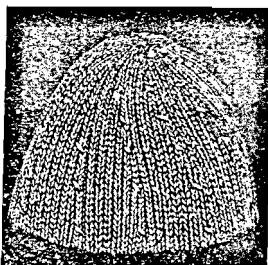
3-та бримка съ 4-та и тъй нататък. Най—последъ завършваме чорапа, както по—горѣ.

(Фиг. 22).

Поса на чорап. 4 ѝ началъ (Фиг. 23) Този последенъ начинъ е много хубавъ и не е мъженъ за правене: първий редъ — 1 набираше наопако въ началото на всѣка една кука слѣдъ 2 бримки. 2-я, 3-я, 5-я 6-я, 8-я, 9-я, 11-я, 12-я, 14-я, 15-я, 17-я, 18-я, редове безъ набираше; на 4-я редъ 1-та бримка не се набира, набираме 2-та бримка съ 3-та и на края на куката набираме последнитѣ бримки. 7-я редъ—оплитаме безъ да наберемъ 2 бримки въ началото на куката и набираме 3-та бримка съ 4-та и на края на куката пъкъ набираме. Така продължаваме, като оплитаме при започването на куката по една бримка повече при всѣко набираше; щомъ набирашеята се срѣщнатъ, почваме да наберемъ по обикновения начинъ, сир. на лице и набираме една бримка отъ едната кука и друга бримка отъ другата кука и продължаваме така до края.

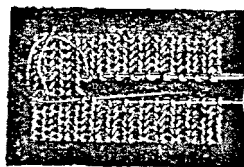
(Фиг. 23)

Съшиване чорапа бримка по бримка на лице. (Фиг. 24.) Когато е нуждно да се закърни едно мѣсто на трикотенитѣ нѣща съ едно трикотно парче, съшиваме това парче съ игла и конецъ отъ оня на чорапа.

За по-лесно съшиване, прѣкарваме бримкитѣ въ чорапнитѣ куки, за да припятствуватъ расплитанъето на бримкитѣ. При съшиванъето виждаме, щото бримкитѣ на едната кука да се впадатъ съ другата кука. Последъ започваме съ иглата отъ долу на горѣ, прѣкарваме иглата въ горнята частъ на двѣ бримки и истеглюваме куката отъ тия бримки; прѣкарваме иглата въ двѣ бримки отъ долнята кука съвпадащи съ горнитѣ бримки и истеглюваме куката отъ тия двѣ бримки; прѣкарваме иглата въ съседнитѣ двѣ бримки на горнята кука и продължаваме така, до като се свършатъ бримкитѣ, но безъ да истеглимъ много конца, за да може да се образува също като плетението на чорапа.

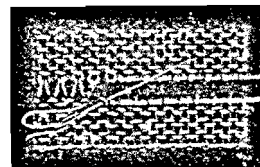
(Фиг. 24).

Съшиване на кърпезъ на опако. (Фиг. 25) Съ-

шиванъето отъ опако става също, както и отъ лицето, като внимаваме да се впадатъ бримкитѣ на горнята кука съ долнята; --- прѣкарваме иглата въ една бримка отъ горнята кука и слизаемъ въ долнята кука; — прѣкарваме иглата повторно въ последнята бримка и въ съседната празна бримка и отиваме въ горнята кука; прѣкарваме иглата въ прѣкараната ведигъжъ бримка на горнята кука и ѣж ободваме въ съседната бримка и така нататък.

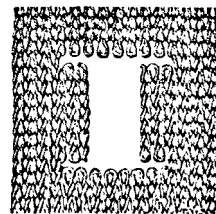
(Фиг. 25)

Приготовленіе на събраното за кърпене по другъ начинъ. (Фиг. 26.) Ако чорапътъ се съдере или концитѣ на истритото мѣсто съ свършено истрити, то принудени сме да прѣплетемъ само тѣзи малка частъ. Изрѣзваме истритото мѣсто и нареждаме конци хоризонтални надъ вертикалнитѣ страни; изрѣзваме истрититѣ конци по начинъ, щото да се образуватъ краища и едно квадратче (като), а при жглитѣ оставяме по 2-4 бримки, които подгъваме на опако и зашиваме тия краища съ нѣколко бода.

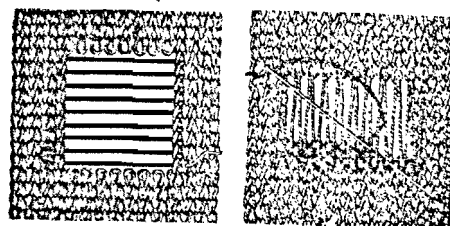
Прѣпоръчваме при кърпенъето да се употребни едно топче, за подлагане подъ събраното.

(Фиг. 26)

Кърпене надъ хоризонтални конци. (Фиг. 27 и 28.) Нареждаме отъ онаякото конци хоризонтални, като прѣкарваме иглата подъ 1—2 бримки отъ краищата и изваждаме иглата на лицето, прѣкарваме иглата на втората бримка и минаваме на срѣщния край; еднакво постъпваме и съ този край, а така слѣдваме до като се изредѣжтъ хоризонталнитѣ конци. (Фиг. 27) Следъ това правимъ надъ тия хоризонтални конци бодове, като ония на плетения чорапъ и отъ същия конецъ на чорапа; първомъ удвояваме едина край, за да се уягни добръ, слизайки на долѣ и почваме да образуваме бодоветѣ, а послѣ се връщаме на горѣ, като прѣкарваме иглата при всѣки единъ хоризонталенъ редъ, правейки единъ видъ задигла; заягчаваме съ горнята частъ и слизаемъ пакъ на долѣ, като правимъ същия бодъ на противоположно (на срѣщенъ) ѣ тѣй продължаваме до като се изпълни дупката.

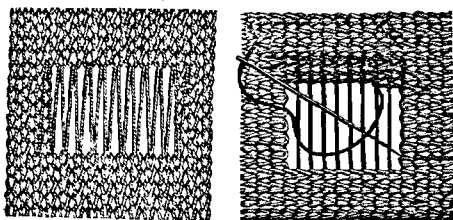
(Фиг. 27 и 28).

Кърпене надъ наклонни конци. (Фиг. 29 и 30.) Основата и бодоветѣ на тоя видъ кърпене съ

малко мъчни за разбиране. Убодваме иглата на лъвния жгълъ прѣз двѣ бримки, изваждаме ѝх на лице; убодваме на горнята частъ въ сжщото мѣсто и разстояние. както и първото, изваждаме иглата при съсѣдната бримка; слизаеме на долнята частъ и убодваме въ сжщата бримка, отъ гдѣто извадихме иглата и отиваеме пакъ на горнята частъ и убодваме иглата въ сжщата бримка, отъ гдѣто излѣзе първия конецъ, и така продължаваеме до края. Послѣ почваме да правимъ бодовѣтъ въ видѣ на бримки, като ги работимъ хоризонтално; убодваме иглата една бримка отъ дѣсния жгълъ заобикаляеме двѣ наклони конци съ крапцето наедно и убодваме иглата отъ горѣ въ сжщата бримка отъ гдѣто излѣзе иглата и ѝх изваждаеме, като убоднемъ отъ долѣ при съсѣдната бримка; заобикаляеме пакъ двѣ наклони основни конци, и убодваме пакъ въ сжщата бримка. И така продължаваеме до края.

(Фиг. 29 и 30.)

За прѣплитаньето на цѣли ходила, пети и носа на чорапа, излишно считаме да обяснимъ на дълго и широко, тъй като тѣ сж много лесни за правене; стига само да изрѣжемъ, напримѣръ, носа или петата и избримчимъ бримкитѣ въ четири куки и съ петата да почнемъ да плетемъ, както бѣхме обяснили въ фиг. 13, 14, 15 и т. н.

Изборъ на слугиня.

Днешнитѣ домакнии много сж виновни, дѣто по се трудятъ да намѣрѣтъ добри слугини, отколко да се потрудятъ да образуватъ такива. Тѣ мислятъ, че първото е по-малко мъчно и по-лесно употребително, нежели второто, нѣ туй послѣдне е по-полезно нежели оуѣй.

Когато една слугиня влѣзе въ дома на нѣкоя домакния, увѣрена ли е тая послѣдняя, че ще ѝх задържи за дълго врѣме, или пѣкъ е изложена да ѝх загуби подиръ малко, въ случай че не ѝ доди тя на смѣтка или же въ случай че слугинята не е доволна, та ще почне пакъ да търси друга всрѣдъ голѣми мъжи и неприятности? А нека прибавимъ тукъ, че домакнията, която честичко си измѣнява слугинитѣ, придобива една не дотамъ добра репутация като добра домакния.

Противното се случва, когато домакнията си вземе нова слугиня, защото и тя ще свикне въ обичаитѣ на дома и ще бжде по-послушна и по-подчинена, на и домакнията ще бжде по-сигурна, че ще ѝх задържи повече врѣме. Изисква се, обаче, търпеливость, ако домакнията нека и може да образува една невѣжа слугиня; освѣнъ туй търпеливостьта е неизбѣжна съ слугинитѣ, защото тия всички сж голѣми безъ всѣкакво въспитание дѣца, които ние трѣбва да помагаме съ

свѣти и поуczenia и на които да търпимъ необразованностьта и недостатъцитѣ съ доброта и сладость, тъй като, когато ние сами имаме недостатъци, то по е естествено, щото слугинитѣ да не сж свършени.

Нѣ нека се върнемъ къмъ новата слугиня. Прѣдстои ни да ѝ навикнемъ на работа, да ѝ прѣдначертаемъ длъжноститѣ. Нека домакнията ѝ изучи, нека тя ѝ покаже, какъ ще си хване работата, нѣ нека ѝх не извърши вмѣсто слугинята, защото твърдѣ е опасно, да не би така се развие още повече нейната естествена къмъ лѣнностьта и немърливностьта наклонность.

Нѣ може отъ туй да произлѣзе нѣкоя мъчнотия. За да можъ азъ да покажжъ нѣщо на слугинята си, трѣбва първомъ азъ да знаѣж да го правѣж, ще си каже домакнията, и твърдѣ справедливо, защото не само е истина, че домакнията не знае да заповѣда, когато не знае, какъ се извършва заповѣданото, нѣ още се изисква много пъти въ такъвъ случай отъ слугинята извършваньето невъзможни работи. И дѣйствително, какъ ще знае напр. такъва домакния, че, за да растреби една слугиня цѣлата къща, нуждни ѝ сж единъ два пли и повече часа; че, за да наготви еди-какво-си ѣстие, трѣбва да тури въ него туй или онуй; че за да нареди и закрѣпи дрѣхитѣ, ще употребѣи толкова врѣме и пр. и пр., въ случай че тя сама не ги е направила никога или не знае да ги прави?

Прѣдполагаеме, прочее, че майката на една дѣвица като благоразумна майка на добро семейство и като прѣдвидлива домакния, ще има добрия обичай да научи дѣщеря си на всичкитѣ домашни работи, тутакси слѣдъ свършваньето училището ѝ и прѣзъ всичкото врѣме на училищнитѣ ваканции. По-късно тая дѣщеря, когато на своя редъ ще си бжде домакния, ще се намѣри много щедро обещетена за трудовѣтъ си, защото не само ще бжде услужена както трѣбва и както си ще, та ще бжде увѣрена, че работата ѝ се върши съвѣстно, нѣ още ще си има голѣма полза отъ тая си благоразумна и голѣма практика, ще може сир. да се расправя сама съ дома си и въ най-мъжнитѣ обстоятелства, кога напр. слугинята ѝх напусне ненадѣйно, догдѣто това ще бжде голѣмо злощастие за една неблагоприятна и непрѣдвидлива домакния, която не въсприема да влѣзе тя сама въ кухнята, да вземе въ рѣцѣ иглата или да надзирава на хиляди подробности и тънкости на домашнитѣ работи, или пѣкъ която, при всичко че има добрата воля да направи всичко това, не знае, обаче, отдѣ да захване и какъ да свърши.

Прѣимущества на слугинята.

Всѣка домакния има правото да изисква отъ една слугиня честность, дѣятельность, редъ, чистота и вѣжливость. Първитѣ три прѣимущества сж неизбѣжни, а другитѣ се придобиватъ лесно чрѣзъ нѣкои свѣти и малко търпеливость отъ страна на домакнията. Готвачката напр. или слугинята можѣтъ да иматъ редъ въ работата си, ако домакнията е взела труда, при заеманьето длъжностьта имъ, да имъ покаже, гдѣ се намѣрва всѣко нѣщо, изисквайки, щото да се туря то на мѣстото му тутакси, подиръ като е послужило

вече; домакинята може даже да даде на слугинята си единъ спиекъ на всичкитѣ вѣщи, що остава на грижата и на отговорността на последната. Всѣка вечерь или поне всѣка недѣля домакинята провѣрява точността на смѣткитѣ. По нѣкога липсватъ изъ къщи пешкири, ножове, фъркулицы и др. т. п.; добрата домакиня никакъ не забравя (неговоримъ за кражбитѣ, защото слугинята трѣбва да е честна, инакъ трѣбва да се изпажда немилостиво, да, никакъ не забравя да заяви на слугинята, че тя е длъжна да ѝ показва всичкитѣ случени работи; или пъкъ употребява друго по-добро сръдство, подбужда горѣ долу, колкото се то може, интереса на слугинята за благоденствието на дома.

«Познавамъ една госпожа — казва Ернестина Виртъ — която всѣки три мѣсеца дава единъ малкъ подаръкъ или една малка сума въ подаръкъ на слугинята си, нѣ тя задържа отъ тия пари стойността на чупенитѣ или изгубенитѣ прѣзъ туй тримѣсечие нѣща; напоследъкъ тая госпожа ма е увѣрявала, че е много доволна отъ тая система и че никога не се случвали въ кухнята нито двѣ чаши въ годината.»

Друга една домакиня, арендашка, има обичая да дава на слугинята си, която е натоварена съ грижата да събира яйцата изъ кокошарината, по нѣкоя стотинка на яйце, а увѣрява, че работата вървѣла много добръ и че печалбата била много по-голяма, отколку по-прѣди, кога тая система не била още введена.

Нека изисква още домакинята отъ слугинята си, да бжде тя вѣжлива къмъ ней и да ѝ почита. Слугата трѣбва да си сменя шапката, кога говори на господарката си и да става на крака прѣдъ ней; домакинята, обаче, нека не забравя и въ тоя случай, че по струва примѣрътъ, нежели поржката. А пъкъ и тя, най-послѣ, трѣбва да знае, че, ако бжде вѣжлива и снисходителна къмъ слугинята си, ще си остане винаги доволна.

Длъжности къмъ слугинята.

Най-главнитѣ длъжности на една домакиня къмъ слугинята ѝ сж отъ два вида: касающитѣ се до моралната част и ония до тѣлото имъ специално. Първата ѝ длъжностъ се състои въ това, што тя да внимава да дава на слугинята си винаги и въ всичко добрия примѣръ, защото въ такъвъ случай последната почита и уважава началството си, когато първата е съумѣла да придобие туй нейно уважение.

Много е важно още надзираванъето поведенъето на слугата или слугинята, защото, споредъ Легуве, слугитѣ сж мжже, а слугинитѣ—жени; тѣ сж сир. като дѣцата, имѣйки невѣжността, безреднитѣ стрѣмления, промѣнливи желаня, беемпленността, наклонността къмъ лъжата и въобще всичко, що проистича изъ отжествието на доброто възпитание. Слугата или слугинята сж изложени на най-необоримитѣ съблазнения, всичко заобикаляще ги се събжзаватъ противъ тѣхната честностъ; всички интересующи ласкайтъ готвачката и се мжчатъ да ѝ подкупятъ, търговцитѣ възнаграждаватъ слугата на друго, за да украде, шивачката се мжчи да припечели слугинята за въ своя интересъ. Ако домакинята се замисли върху това, то, вмѣсто да се очуди за недостатъцитѣ на слугитѣ или слугинитѣ, тя ще се зачуди по-скоро, зашто подиръ това имъ сж останали още нѣкакви прѣимущества, та прѣзрѣнитето ѝ ще се прѣобърне въ съжаление и ще

имъ простре помощна ръка за да могатъ тѣ се поправи. Затуй, прочее, трѣбва да ги нагледва и да ги закрѣпя съ майчина грижа, а всѣка недѣля да имъ дава даже, по възможности, позволенията да си неспѣлпаватъ религиознитѣ длъжности.

Ако на домакинята ѝ се надяватъ нѣкой лошѣвъ слуга или лошѣва слугиня, то тя тутакси е длъжна да ги испажди, за да не поврѣдѣтъ на домашния редъ или на какво-да-е друго. Нѣ много пъти, и когато даже се взематъ тия прѣдпочтителни мѣрки, пакъ службата не става добръ, когато домакинята не знае да си образува слугинята и да се възползува отъ ней.

Въ тоя свѣтовенъ животъ човѣкъ нищо не може придоби безъ трудове и мжжи; и самото даже тѣсно приятелство има нужда отъ услужване, защото изисква се прѣданностъ къмъ приятелитѣ, изисква се да имъ бждемъ приятни по всѣки начинъ, та да съживваме и услужваме чувствата имъ, защото скоро безъ това приятелитѣ ще ни бждатъ индиферентни.

(Слѣдва.)

Моминска и дѣтска диети.

Чедолюбивитѣ родители, щомъ се поболѣватъ чедата имъ, завчасъ поканватъ лѣкаря, тѣй като тѣ сами нищо не могатъ направи за възстановение на здравето имъ. Слабостъта и болнавостъта се прѣдава на дѣцата чрезъ родителитѣ имъ, а пакъ честото имъ поболѣване се причинява отъ противоздравословната имъ диета, която заразява кръвта имъ. Тие горѣказани нѣща прѣдприготовляватъ за дѣцата, а именно за момчетата, или прѣждеврѣменна смрътъ, или пакъ жловотъ, пленъ съ мжжи и болки. Такивато моми най-обикновено умиратъ на четиренайсогодишната си възраст, а твърдѣ нарѣдко достигатъ до двайсетъ и шестогодишната си.

Тия злощастни същества сж се родили, за да се развиватъ и засилватъ чрезъ здравословната диета, която увеличава жизненитѣ сили, и за да живѣйтъ най-добръ съ нѣлия свѣтъ; но недоученитѣ имъ родители прѣчкатъ на това. Тѣ, разбира се, ламтѣтъ, што любезнитѣ имъ рожби да се радватъ съ нѣлно здравие, но пакъ недоученето имъ накарва ги да имъ даватъ разни лѣкове полезни, но и да имъ запрѣтватъ да правѣтъ често расходи и да се упражняватъ подъ откритото небе, да тичатъ и да правѣтъ други такива-полезни нѣща, съдѣйствујущи за нѣлното имъ заздравяване.

Всичкитѣ хигиенолози прѣпоржватъ честитѣ и дълги расходки, тичанне и упражняваннето подъ откритото небе, но повечето родители смятатъ тия нѣща като врѣдителни, та казватъ: «Дѣщеря ми е слаба, но при все това се все стрѣмля да излиза и прави расходки, да се излага на лопъвото врѣме, — нѣща, които ние прѣпятствуваме, защото сж противъ доброто и благородното възпитание!»

Но ние отговаряме на така мислещитѣ родители: «Пуснѣте бескрѣвнитѣ (анемичнитѣ) си дѣца да живѣйтъ и се упражняватъ подъ откритото небе; са-

мички дори Вие, насърчавайте ги за да излизат често на разходки и възбуждайте ги винаги да се упражняват!» Отъ туй слѣдва, че чистия въздухъ, както и живѣнието и упражняването подъ откритото небе, сж най-прѣвсходни лѣчителни срдѣства.

Заблѣзано е, че отрочето едва що захване да се движи, то все се стрѣми да излѣзе внѣ отъ къщи цодъ откритото небе, а като сполучи това, то нѣкой може мжчно го повърне въ къщи; а колкото се увеличаватъ силитѣ му, толкова пѣкъ това стрѣмление се засилва.

Отъ единадесетата до шестнайсетата година най-многого внимание трѣбва да се обръща върху упражняването тѣлото, защото прѣзъ тая възраст именно организмътъ се развива и усвършенствова. За туй родителитѣ не трѣбва да позволяватъ на своитѣ си дѣщери, да се много занимаватъ съ духовна работа, но да ги подбуждатъ да правѣтъ чести и дълги разходки, и да си упражняватъ тѣлото, доставяйки тѣмъ и подходещитѣ срдѣства, и да пазижтъ строго всичкитѣ хигиенични наставления. II въпросътъ на обличането е тоже важенъ. За болнавитѣ момѣ, които иматъ нужда отъ дълги и чести разходки; отъ упражняване тѣлото, тичането, — най-сгодни сж широкитѣ дрѣхи, които улесняватъ движенията имъ, кръвообрѣщението както и движенето на гърдитѣ и на рѣцѣтѣ. Когато врѣмето е лопе, то тѣ трѣбва да се обличатъ въ една горция дрѣха още, да носѣжтъ ржкавици и топли обуца, които да ги прѣдпазватъ отъ влажността. Главата имъ тоже трѣбва винаги да е покрита.

Снѣтъ е едно най-добро срдѣство за засилването на нервитѣ и на цѣлия въобще организмъ, за туй тѣ, момитѣ и дѣцата, а именно болнавитѣ, трѣбва да лѣгатъ рано на постелки и възглавници, испълнени не съ перушина, която раздражнява нервическата система; но на таква, които сж испълнени съ косми, морска трѣва или слама, а спалнитѣ имъ да се добрѣ провѣтрюватъ катадневно. Тѣ прѣди да легнатъ, трѣбва да се съблѣжжтъ отъ дрехитѣ си, които да ги закачжтъ на едно добро мѣсто.

Най-добра храна за дѣцата отъ 11 — 16 — годишната имъ възраст, сж бобоветѣ, плодоветѣ зельето, и твърдѣ малко месо; защото многото раздражнява нервитѣ, а и цѣлия организмъ. Още други врѣдителни нѣща за тая възраст, сж: кафето, чая, тлѣститѣ ястия съ миродии и др п. За тѣхъ най-добра е простата храна, която взематъ своевременно.

Марин Пераль. (лъкарка)

Общодостяпенъ способъ за съживяване на удавницитѣ.

Въ всичкитѣ популярни ржководства, похватитѣ за даването помощ на удавницитѣ, се произвеждатъ исклучително по устарѣлия, трудно усвоимия и легко забравимия способъ на Силвестра. Причината на това прѣдпочтане на този способъ отъ другитѣ, между които и прѣкрасния удобоиспѣлнителния способъ на

Горда, трѣбва да се търси въ това, че съставителитѣ сж се ржководили исклучително отъ нѣмцкитѣ источники и не сж поискали да внесжтъ въ дѣлото личната си инициатива. Ето защо, въ всичкитѣ издания се е повтарялъ способътъ на Силвестра и то безъ всѣкакви оговорки.

Всичкитѣ прѣдложени до сегашне врѣме способи страдатъ отъ два, твърдѣ важни, недостатѣка: многословното изложение и пискването отъ читателя нѣкакво познанство съ анатомията. Дрѣвниятъ поговорка *Lue ex oriente* трѣбва малко да се измѣни: свѣтлина се поевѣ къмъ насъ изъ Парижъ. Извѣстния физиологъ Лабордѣ прѣдложи прѣвсходния си способъ за съживяването на мнимо-умрѣлитѣ при всѣкакъвъ родъ на задушаването. При това, този способъ, като всѣкогениално откритие, се отличава по своята простота и удобетва.

Цѣлия способъ на Лаборда се състои въ методичното протягане езика на мнимоумрѣлия (I. V. Laborde des tractions rythmées de la langue. Paris. 1892 и 1894 год.)

Дѣйствието на способа си Лабордѣ обяснява съ това, че раздражението чувствителнитѣ нерви на езика, прѣдизвикано чрѣзъ протягането, се прѣдава посрдѣствомъ централната нервна система на двигателнитѣ нерви на дихателнитѣ мшци.

Въ западна Европа, особено въ Англия, мнѣжлата година въ популярното излагане правилата за съживяване удавницитѣ, исклучително е билъ употребенъ способътъ на Лаборда. Въпросния способъ се състои въ слѣдуюжщето:

«Веднага, слѣдъ като се пзвади удавникътъ на брѣга, ако се не заблѣзватъ признаци на разлагане, необходимо е прѣди всичко: I) Да се повика докторитѣ, като лице свѣдѣжжще въ дѣлото за подаване на помощъ, и II) Да се прѣдизвика дшпане у удавника, чрѣзъ силни и чести протяганя на езика.

За това трѣбва да се положи удавникътъ на една страна, като главата малко се обърне съ лицето надолу. Да се отвори устата и слѣдъ като се хване езика съ показателния и голѣмия прѣсти при помощта на кжсче платно, да се почче протягането. Послѣдното трѣбва да става чрѣзъ повторителни нѣтъганя, които да се редуватъ съ отпусканя на езика. Това да се произвежда приблизително 20 пѣтя въ минутата. Появяването на извѣстно съпротивление е първия признакъ за възстановяване дшпането. Ще пропсходжтъ слѣдъ тѣзи операция обикновенно нѣколко глѣтащи движения, слѣдъ които шумни дшпаня-хлѣпаня, и най-сетитѣ, ще настѣпи нормалното дшпане.

Протягането на езика (а не дърнанието) трѣбва поцѣкога да се произвежда твърдѣ дълго-отъ $\frac{1}{2}$ до 1 часъ и повече. Отъ само себе си се разбира, че случайно находещитѣ се прѣдмети въ устата на удавника, като пѣсъкъ, слизъ и други подобни — прѣдварително трѣбва да се отстранѣжтъ, тѣй като тѣ бъркатъ на протягането езика. За да се не склучватъ челюститѣ, трѣбва да се постави между кореннитѣ зжби едно кжсче дърво или гжба. Съ появяване на дшпането и сърдцебиението необходимо е да се погрѣжимъ за псушаването и истоплянето на мнимоумрѣлия.

Търново

Прѣвела Р. С. Кемилева

Хигиенични наставления.

* * Никога не трябва да се забравя, че човешкото тяло е постоянна и неисчерпима фабрика на отровни елементи. Всичкият чудесни органи, що поддържат живота ни, съставляват омица, чрез която по се изпълват от нашия организъм освободените от всичкият хранителни елементи, а пръпълнените включително съ отровни елементи—остатъци от горнието, което става вътръ въ нашето тяло. Чрез дишанието тялото се освобождава от заразен и нечист въздух, който се набира въ близкия дробъ, и който, ако стоеше въ тялото, би произвел опасни болести и смръть.

* * Чистия въздух е единъ элементъ на живота, който не може да се замени съ другъ элементъ; така напр. третъ четвърти ($\frac{3}{4}$) отъ сполтъяжкитъ ни болести, произлизатъ вследствие лошавотенявно провтрювание на жилищата, и дълговрменното ни затъряние въ стаи, което провтрювание става включително пръз отврстията, цъпкитъ и пукнатинитъ на прозорцитъ и вратата. Ние злично време отбъваме да стоимъ вътръ въ нъкоя стая, чиито прозорци и врата блъж отворени по цъль денъ, бояйки се отъ простудявание; но ние не знаемъ въроятно, че не по-малко е опасно да се стои въ нъкоя стая, изпълнена съ нечистъ въздухъ, вследствие натрупанието на мною хора.

* * Чистотата е най-главната добродѣтель, та не само тялото и облъклото тръбва да се държътъ чисти, но още и жилищата тръбва да сж най-чисти.

* * Дъцата е по-полезно да стоътъ гололави или пакъ да носътъ леки шапци.

* * Противъ хлипанието се пръпоръчва слдующъцетъ: Да се вземе едно късче захаръ, на което да се покапне малко силенъ оцетъ; послъ това късче да се тури въ устата, идътно да се растопи и поглме полека. Така завчасъ ще се мине това.

* * Работницитъ тръбва да знаътъ и никога да не забравятъ, че както работата имъ е нъщо необходимо принудително, така и храненъето тръбва да е добро и пълно, та да се не лишаватъ отъ нищо; защото човкътъ, както и животнитъ и растенията, завъхва и се взнемошава вследствие недоброто хранение, или пакъ се засила и порасва чрезъ здравословната диета, на която строго подлага самия себе.

* * Много вредително нъщо е да спятъ дъв лица на едно и сжцо легло; врьдата е още по-голяма, когато едното лице е възрастно, а другото — младо.

* * Употрблението на объцитъ вече е нъщо мною запрътено; защото ть малко или мною все обезобразяватъ ухото. Ть сж служели като накити въ едно грубо отдавно време, а се упазихъ и до денъ днешенъ, като спомъна на прадъдовитъ ни обичаи. Никой вече не тръбва да накарва дъщеря си да носи объци, защото тие гърозаватъ ушитъ.

Рецепти за ястия.

Филе. Растопѣте малко масло; прибавѣте една лъжица брашно, малко соль, пиперь; налѣйте малко по-малко една чаша врьло млъко като бъркате въ сжцо време; турѣте майданосъ, нарѣзанъ на дребно; оставѣте ги да врьтъ, но все като ги бъркате. Въ така приготвена салца можете прибави печено агнешко месо, като го нарѣжете на тънки парчета, и топлѣте го само въ приготвената салца безъ да го оставите да ври и сервирайте го.

Телешко съ салца. Растопѣте въ едно тенджеро едно парче масло колкото едно ейце; прибавѣте една лъжица брашно и бъркайте безъ да оставите брашното да стане съвсѣмъ червено; налѣйте малко по малко дъв чаши врьла вода като бъркате въ сжцо време; турѣте въ сжцо време соль, пиперь, майданосъ и малко чесанъ, ако искате. Прибавѣте парчета отъ телешко месо или отъ домашни птици, оставѣте ги да се пекатъ на тихъ огънь споредъ врьмето, нужно за всѣки видъ месо.

Сосъ. Турѣте въ единъ малкъ гевечъ желтъка на едно ейце (лѣтно време), соль, пиперь и миродня, нѣколко капки оцетъ и ги разбъркайте добръ; прибавѣте добро дървено масло като налѣйте капка по капка и все като бъркате; сжцо отъ време на време налѣйте оцетъ по-горѣказаня начинъ.

Слѣдъ втасванъето на соса прибавѣте още оцетъ, ако стане пужда, нъ все като го бъркате. Този сосъ изнеква гърнеше, защото тръбва $\frac{1}{4}$ часъ, за да втаса. Тя служи за гарниране домашнитъ птици, напечени и сервирани на студено; сжцо е и за риб. Тя може повече да трае, ако се прави отъ патешки яйца и се слага лѣтно време надъ ледни парчета.

Турта отъ овоция. Пригответе едно тѣсто, месено съ ейца, прѣсно масло, млъко и захаръ, растопѣте го по голѣмината на туртиерата; намажете съ масло туртиерата, постилѣте ѝ съ печеното и го турѣте въ фурната да кабарѣса. При това пригответе и овоцията въ видъ на компотъ, напримеръ черешитъ безъ костички, крушитъ съ половина опашници; слѣдъ като се приготи компотътъ наливайте го надъ печеното тѣсто, нареждаме овоцията добръ едно до друго и туряме пакъ въ фурната. Зимъ вмѣсто прѣсни овоция туряме какво да е сладко. Поиъкогажъ можемъ сварп ябълки, или круши и ги прѣвараме прѣзъ цѣдлка, слѣдъ като ги намачкваме добръ.

* *Каша отъ агнешки крака.* Очистѣте и възвръте нѣколко агнешки крака, които послъ прѣцѣдѣте и отнемѣте коститъ имъ; слѣдъ това турѣте ги въ една кацарола съ кр. масло и като ги опържете така малко надъ огъня, прибавѣте въ кацаролата и буљона имъ и като възврътъ така още веднѣжъ, прибавѣте една чесънова начукана шкелида, малко оцетъ и соль. Набийте още отдѣлно 4 желтъка отъ яйца и размѣсѣте добръ съ малко чорба, на тогива захванѣте да поливатъ тая смѣсъ въ останъла чорба въ кацаролата. Послъ прѣлѣйте ѝ въ единъ сунникъ и сервирайте, слѣдъ като поестине.

Съвети.

** *Пране ленни покривала.* — Напълнете ноц вѣтъ си съ чиста вода, въ която растопявате единъ калъп сапунъ и три лъжички бораксъ. Потопѣте въ тая вода покривалото и оставѣте го да стои цѣла ноцъ. Другия денъ исперѣте го полека, безъ да го растривате; стиснѣте го, безъ да го завъртите, както се прави съ бѣлитѣ приперки; опланнѣте още дваждъ съ чиста вода и протегнѣте, за да изсъхне.

** *Лѣкъ противъ поглъщане ила, карфици и пр.* Ако дѣтенцето Ви, за зла честь, глѣтне игла или карфица, то недѣйте му дава да пие вода или нѣкое друго питие; но дайте му завчасъ да изѣде единъ кжсъ хлѣбъ, намазанъ съ кр. масло; иглата безсѣмнѣнно ще се вмъкне вжтрѣ въ хлѣба и ще излѣзе заедно съ него, безъ да го поврѣди или набоде стомаха и червата.

** Ако нѣкоя животинка или насѣкомо влѣзе вжтрѣ въ ухото ви, то Вие побързайте да налѣйте вжтрѣ въ него, дървено масло; животинката завчасъ ще умре, а вие ще се освободите съвсѣмъ, като се очистите отъ кр. масло. — Ако пакъ въ поздритѣ на дѣтенцето ви се вмъкне случайно нѣкое тѣлце, то вие, за да го освободите отъ туй, налѣйте вжтрѣ въ тѣхъ посрѣдствомъ една малка цѣвъ малко хладкѣва вода. То тѣлцето завчасъ излѣзва, или пакъ отива къмъ то фаринкса и се безвредно поглъща.

** *Очистване потни пѣтна.* — Потнитѣ пѣтна, въ подмишницитѣ на бѣлитѣ ленни и копринѣни дрѣхци се очистватъ, като ги намокрите съ една гжба, потопявана въ хладкава вода, размѣсена съ амониакъ; а послѣ пакъ като ги измивате съ чиста вода и ги सदеросвате прѣди още да изсъхнатъ съвършено.

** *Лѣкъ противъ болка въ шията.* — Ако ва боли шията, то джубуркайте си въ устата чиста солѣна вода. Поглъщането дори малко отъ тая вода принася голѣма полза, като излѣкува раздражението на шията.

** *Очистване кожѣви пѣтна.* — Коженитѣ пѣтна се исчистватъ посрѣдствомъ лимоненъ сокъ, въ който има и растопена соль.

** *Очистване на винѣни пѣтна.* — Когато вие желаете да очистите нѣкой платъ, сукно и пр. отъ винѣнитѣ пѣтна, то употребѣте включително хладкава сапунада, или амониакална вода. Количеството имъ е съразмѣрно съ дебелината на плата, и така търпѣливо вие ще сполучите да ги очистите, безъ нѣкаква поврѣда.

** *Мазъ противъ космѣтъ на лицето.* За жената нищо не е по-отвратително отъ да носи брада или мустаци. Много лѣкове сж се изнамѣрили за съвършенното имъ искореняване; но никой отъ тия лѣкове не само не ги искоренява съвсѣмъ, та тѣ пораснуватъ и пакъ, но още вредително дѣйствуватъ върху кожата. Вие тукъ привеждаме една мазъ, чрѣзъ която се постига окончателно и съвършено отмахнување на тия

косми: «Вземѣте 15 гр. негасена варъ и 1 гр. Sulfur d'arsenic (арсененъ сулфидъ), натъркайте ги заедно добрѣ, а послѣ мѣсѣте на мазъ съ бѣлтѣкъ отъ яйце. Послѣ като легнете да спите, намажете съ дървено масло косматата частъ на лицето и оставѣте да стои така единъ часъ, за да изсъхне, подпрѣ което натопѣте въ тая мазъ едно тънко дръвце, съ което намажете онази частъ отъ лицето, което одѣвѣ бѣхте намазали съ масло (косматата частъ). Това се повтаря нѣколко пѣти до като да исчезнатъ космитѣ, съвсѣмъ и никакъ вече да не се появѣтъ.

Обяснение на образцитѣ отъ ржкодѣлията

Обр. 1. Шевнаца за възглавница.

Обр. 2. Бѣла шевнаца за ризи.

Обр. 3,4,5 Шевнаца марки и пр.

Обр. 6. *Копилица.* Опива се върху пляшъ плат атлазъ съ коприна или кадѣлѣци. Копилицата и околнитѣ корнизци — съ сѣрма. Цвѣтията съ съответствующитѣ цвѣтове.

Извѣстие.

Като съобщаваме за знание на всичкитѣ си абонати, че г. Маровъ, агентинъ на списанието ни, е излѣзълъ на обиколка за събиране абонаменти, умоляваме ги да иматъ пълно довѣрие къмъ него и да се обръщатъ винаги къмъ него за каквито и да било относително списанието ни свѣдения, които е той напълно въ състояние и упълномощенъ отъ дирекцията да дава на интересующитѣ се.

ЕКОНОМИЧЕСКИ САПУНЪ

НА

ХР. ИВ. РИЗО, ВЪ ВАРНА

награденъ съ златенъ медалъ въ I-то Българско земеделѣческо-Промисленно Изложение въ Пловдивъ и съ бронзовъ — отъ Анверското изложение.

Прѣдпазвайте се отъ имитация. Истинскитѣ сапунъ носи горнята марка.